Rabbin Emaneti Çocuklar

Dr. Sema Çelem
Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا

Dua, kulun Rabbi ile arasında sıkı bir bağdır. Allah, kullarına, dua edenin duasını işitecek ve karşılık verecek kadar yakındır. Hz. Peygamber (s.a.s.)'e hitaben "Kullarım sana beni sorduklarında bilsinler ki şüphesiz ben yakınım, bana dua ettiğinde dua edenin dileğine karşılık veririm (Bakara, 2/186.) buyurarak "Rabbimiz nerede?" diye soranlara cevap vermiş (Taberî, III. 223.), bununla birlikte insanın dünya ve ahirete yönelik istekleri için yetkili tek merciin kendisi olduğuna işaret etmiştir. Ayrıca kulun Rabbinden nasıl istekte bulunacağına/dua edeceğine dair yol göstermek üzere bazen peygamberlerinden, bazen seçkin kullarından örnekler vermiştir. Bu örnek dualardan biri insanın bütün ömrünü kapsayacak bir hayra yöneliktir. Rahman (c.c.) has kullarının özelliklerini art arda saydığı Furkân suresinin son bölümünde onların dualarına şöyle değinir:

"Onlar, 'Ey Rabbimiz! Eşlerimizi ve çocuklarımızı bize göz aydınlığı kıl ve bizi Allah'a karşı gelmekten sakınanlara önder eyle.' diyenlerdir."(Furkân, 25/74.)

Rabbine secde ve kıyam eden, başka ilah edinmeyen, itikat ve amelinde Rabbinin emirlerinin dışına çıkmayan, bir kusur işlemişse tövbe eden bu kullar, eş ve çocukları için hayır duada bulunurlar. Onların dünya ve ahirette göz aydınlığı olmalarını dilerler. Ayette geçen *"kurratu a'yun"* ifadesi tefsirlerde "gözlerin kendisiyle sevindiği, huzur bulduğu" şeklinde açıklanmıştır (Taberî c.17, s. 529.). Dua sahibi, eş ve çocuklarını Allah'a itaat eden kimseler olarak görmek istemektedir. Hasan Basri bu ayeti tefsir ederken "Hiçbir şey bir mümini eşini, evladını, kardeşini Allah'a itaatte görmesi kadar mutlu edemez." (İbn Kesir, Tefsiru'l-Kur'ani'l-Azim) yorumunu yapmıştır.

Mutlu yuvada eş ve çocuklar müminin gözünün nurudur, emanetidir, dünya saadetidir. Kişi, evlilik hayatı ile aynı zamanda insan neslinin devamı gibi bir sorumluluğu üstlenmektedir. Yeni kurduğu yuva, hem kendisi ve eşi hem de doğacak çocukları için maddi manevi ihtiyaçların karşılandığı bir sığınak olacaktır. Ancak bu yuvanın sağlıklı bir şekilde devamı, herkesin görevini yerine getirmesi ile mümkündür. Bu konuda Hz. Peygamber (s.a.s.) "Hepiniz

birer sorumlusunuz ve hepiniz yönettiklerinizden mesulsünüz. Devlet başkanı bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Evin beyi bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Evin hanımı da bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür. Hizmetçi de efendisinin malı üzerinde bir sorumludur ve yönettiklerinden mesuldür." (Buhârî, İstikrâz, 20.) buyurmuştur.

Ailede anne ve baba, dünyaya gelmesine vesile oldukları yeni canın beslenmesi, büyümesi, içine doğduğu yeni hayata adaptasyonu için gerekli fiziksel ihtiyaçlarını karşılar. En az bunlar kadar önemli olan ise yavrusunun iyi bir insan olması, Rabbini tanıması, güzel işler yapması için gerekli her türlü eğitimi vermesidir.

Eş ve çocuklarını Allah'a itaat üzere görmek isteyen ve bunun için dua etmesi gereken kişi, duasının kabulü için bazı şartları yerine getirmelidir. İnanan insandan önce üzerine düşeni yapması, ondan sonra gerçekleşmesi için Allah'tan yardım istemesi beklenmektedir. Çölde kavmi için su isteyen Hz. Musa'ya Allah "Değneğinle taşa vur!" demiştir (Bakara 2/60.). Hz. Musa'nın bu fiili, ihtiyaçları olan suyun taştan fışkırmasına vesile olmuştur. Allah, yaratmak için elbette böyle bir desteğe ihtiyaç duymaz. Yaşanan bu olay; kulun fiilinin, attığı adımın, girdiği yolun, duasının kabulüne sebep olduğunu göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Hz. Peygamber de cennette kendisi ile birlikte olması için Allah'a dua etmesini rica eden sahabiye "Öyleyse çokça secde ederek kendin için bana yardımcı ol!" uyarısında bulunmuştur (Müslim, Salât, 226.). Bütün bu örneklerden salih ve göz aydınlığı olacak eş ve çocuklar için de bir emek harcanması gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Bunun nasıl olacağının cevabını ayet zımnen de olsa vermektedir. Bu durumda ayetin devamını incelemek ve bütünlüğünü görmeye çalışmak gerekmektedir. Furkân suresi 74. ayette sözünü ettiğimiz dua, farklı gibi görünse de birbirini destekleyen iki talebi barındırmaktadır. Allah'tan inancı ve yaşayışıyla iyi ve erdemli eşler ve çocuklar isteyen (Kur'an Yolu Tefsiri IV, s. 141.) mümin kullar dualarına "Bizi günahtan sakınanlara öncü yap!" diyerek devam ederler. Öncülük örnek olmayı gerektiren bir durumdur. Ailesinin mutluluk kaynağı ve kendisinin de muttakilerin öncüsü olması, kişinin liyakati ile ilgili görünmektedir. Başkasını eğitmek isteyen, yapılması gerekeni önce kendisi uygulamalıdır.

> "Rabbine secde ve kıyam eden, başka ilah edinmeyen, itikat ve amelinde Rabbinin emirlerinin dışına çıkmayan, bir kusur işlemişse tövbe eden kullar eş ve çocukları için hayır duada bulunurlar."

Yapmadığını söyleyen beklediği karşılığı bulamayacaktır. Sigara içen bir ebeveyn, çocuklarını sigara alışkanlığından koruyamaz. Namaz kılmayan anne baba çocuğuna "Namaz kıl!" diyemez. Camiinin yolunu bilmeyen onu tarif edemez. Yalandan korunmayan onun kötülüğünden dem vuramaz. Kısaca yapmadığımızı söylememizin başkaları üzerinde olumlu bir sonucu olacağını beklemek hatadır.

İnsanoğlu dünya yaşamının bir gün biteceğini unutarak yaşar. Oysa "Dünya hayatı; bir oyun, bir eğlence, bir gösteriş, aranızda bir övünme, mal ve evlâtta bir çokluk yarışından ibarettir." (Hadîd, 57/20.) Kur'an, eş ve çocuklardan bahsettiği ayetlerde daha çok onların dünya süsü, imtihan vesilesi (Tegâbün, 64/15.) gibi yönleri üzerinde durmuştur. Sahip olduğu her şey gibi aile ve zürriyet de inanan insan için sadece dünyalık değil ahirete de yönelik bir imtihan, sonucu itibarıyla da ya kayıp ya kazançtır. Mümin, eş ve evladını bir statü, üstünlük elde etme veya yaşlanınca faydası olur gibi geçici beklentilerle değil Allah'ın rızasına uygun bir kul olsun diye ister. Onların eğitimine özen gösterir, elinden geleni yaptıktan sonra da sonucu Allah'a havale eder.